Lietas arhīva Nr. A42-01436-24/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2024:0628.A420143624.5.S

Administratīvā rajona tiesa
Rēzeknes tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rēzeknē 2024.gada 28.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Māris Šļakota,

piedaloties pieteicējiem /pers. A/ un /pers. B/, pieteicēju pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/, atbildētājas /nosaukums D/ novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – /nosaukums D/ novada bāriņtiesas – pārstāvei /pers. D/, trešajai personai /pers. E/ un trešās personas /pers. E/ likumiskajam pārstāvim /pers. F/, trešo personu /pers. G/ un /pers. H/ aizbildnei /pers. I/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par/nosaukums D/novada bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmuma Nr.1.3./24 atcelšanu daļā, ar kuru /pers. A/ neatjaunotas /pers. G/ un /pers. H/ aizgādības tiesības, kā arī, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par /nosaukums D/novada bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmuma Nr.1.3./24 atcelšanu daļā, ar kuru /pers. B/ neatjaunotas /pers. E/, /pers. G/ un /pers. H/ aizgādības tiesības.

Aprakstošā daļa

[1] Ar /nosaukums D/ novada bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa) 2024.gada 15.marta lēmumu Nr.1.3./24 nolemts neatjaunot pieteicējam /pers. A/ bērnu /pers. G/, dzimis /datums/, un /pers. H/, dzimis /datums B/, aizgādības tiesības, kā arī neatjaunot pieteicējai /pers. B/ bērnu /pers. E/, dzimusi /datums C/, /pers. G/ un /pers. H/ aizgādības tiesības. Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[1.1] Ar Bāriņtiesas 2023.gada 3.marta koleģiālo lēmumu Nr.1.3./22 pieteicējiem pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības. /pers. H/ un /pers. G/ nodibināta aizbildnība un iecelta aizbildne /pers. I/. /pers. E/ nodota tēva /pers. F/ aprūpē.

[1.2] /pers. H/ un /pers. G/ dzīvojot pie aizbildnes /pers. I/, konstatēti apmierinoši bērnu dzīves apstākļi, nodrošināta neirologa konsultācija, audiologopēds, noteikts speciālais – logopēdiskais – bērnudārzs.

Saskaņā ar Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra Narkoloģiskās palīdzības dienesta 2023.gada 5.oktobra izziņu /pers. B/ un /pers. A/ ievadījuši depo preparātu pēc pašu vēlēšanās, preparāta darbības laiks – viens gads.

2024.gada 27.februāra psihologa ziņojumā norādīts, ka ģimenei jāpilnveido konsultācijās gūtās zināšanas bērnu audzināšanā un aprūpē, jāseko bērnu veselībai, attīstībai, sekmībai skolā, jāturpina sadarbība ar speciālistiem. Krīzes situācijā psihologs ieteicis griezties pēc palīdzības pie sociālā darbinieka ģimenēm un bērniem.

Ģimenes ārste 2024.gada 29.februārī informēja, ka /pers. E/ ģimenes ārstu apmeklē pēc vajadzības tēva pavadībā. /pers. H/ un /pers. G/ kā pamatslimība ir valodas attīstības aizture, ārstu apmeklē pēc vajadzības, pēdējo reizi ģimenes ārstu apmeklēja šī 2024.gada janvārī sakarā ar saslimšanu. Uz pirmo vizīti bērnus atveda tēvs, uz otro – māte.

Gan /pers. B/, gan /pers. A/ ir narkoloģijas pacienti.

/nosaukums D/ novada Pašvaldības policija informēja, ka /pers. B/ kopš 2019.gada nav nonākusi pašvaldības policijas redzeslokā, bet /pers. A/ 2021.gada 24.novembrī saukts pie administratīvās atbildības par atrašanos publiskā vietā alkohola reibumā. Valsts policija sniedza informāciju, ka /pers. B/ līdz 2024.gada 1.martam policijas redzeslokā nonākusi divas reizes kā cietusī ģimenes konfliktā, kā pārbaudāmā bērnu aprūpes pienākumu nepildīšanā, personas atstāšanā bez aprūpes. /pers. A/ sešas reizes nonācis policijas redzeslokā kā pārbaudāmais (sadzīves konflikts, transporta līdzekļa vadīšana alkoholisko dzērienu iespaidā, trīs reizes ģimenes konflikts), divas reizes kā liecinieks un vienu reizi kā cietušais par nodarījumiem pret personas dzīvību un veselību.

/nosaukums D/novada Labklājības pārvalde 2024.gada 12.martā sniedza informāciju, ka pieteicējiem sadarbībā ar Labklājības pārvaldi bija uzdoti uzdevumi un to izpildes termiņi – no 2022.gada 6.decembra līdz 2023.gada 5.aprīlim. No 2023.gada 3.marta vecākiem pārtrauktas aizgādības tiesības. /pers. B/ uzsākusi sadarbību ar sociālo darbinieku 2022.gada 12.decembrī, savukārt /pers. A/ uzsācis intervenci 2023.gada 20.februārī. Vecāki apmeklēja psihologa konsultācijas, sociālā darbinieka klātienes konsultācijas, kā arī divas narkologa konsultācijas pie speciālista /pers. K/ psihiatrijas un narkoloģijas ārsta praksē. 2024.gada 7.martā notikusi dzīves vietas pārbaude /pers. AB/ dzīvoklī/adrese A/. Secināts, ka ir iegādātas jaunas mēbeles, ieklāts linolejs, nomainītas ārdurvis.

2024.gada 12.martā Bāriņtiesa veica ģimenes dzīves apstākļu pārbaudi /adrese A/ Konstatēts, ka divistabu dzīvoklī šobrīd neviens nedzīvo, dzīvoklis vēss, remonts nav pabeigts. Bērniem plānota atsevišķa istaba, nopirkta divstāvīga gulta (nav saskrūvēta), ir vieta mantu glabāšanai, bet nav galda mācībām. /pers. B/ informēja, ka būs ūdens sildītājs (boilers) siltajam ūdenim, būs izremontēta tualete. Bāriņtiesa secināja, ka šobrīd dzīvoklis nav pilnībā sagatavots bērnu dzīvošanai un aprūpei.

[1.3] Bāriņtiesas sēdē vecāki informēja, ka dzīvokli ir sakārtojuši iespēju robežās, /pers. B/ no Nodarbinātības valsts aģentūras apmeklēs aprūpētāju kursus, bet /pers. A/ kārtos autovadītāju kursus (atņemta autovadītāja apliecība). Šobrīd bērnu vecāki nevar izlemt par savu dzīves vietu – vai dzīvos /adrese B/vai /adrese C/. Bērnu vecāki apstiprina, ka algotu darbu šobrīd nestrādā, alkoholiskos dzērienus nelieto.

Lietas materiāliem pievienots sarunas protokols ar aizbildni /pers. I/, kura informē, ka /pers. B/ un /pers. A/ nakšņo aizbildnes mājās, jo remontē dzīvokli /adrese B/, alkoholiskos dzērienus šobrīd nelieto, pavada laiku kopā ar bērniem. Aizbildne stāsta, ka bērnu vecākiem šobrīd nav algota darba, nav ienākumu. /pers. H/ un /pers. G/ ar nākošo nedēļu apmeklēs logopēdisko bērnudārzu /nosaukums/, pamatojoties uz medicīniskās komisijas lēmumu. Aizbildne informē, ka šobrīd vecāki cenšas bērnu labā, ir mainījušies, bet viņiem nav materiālo līdzekļu bērnu uzturēšanai.

Lietas materiāliem pievienots 2024.gada 12.marta Bāriņtiesas locekles sarunas protokols ar /pers. H/ un /pers. G/, kur bērni mazgadīgā vecuma dēļ un valodas traucējumu dēļ nespēj paust savu viedokli. Bērni sarunā ir draudzīgi, atvērti, vēlas būt kopā ar mammu.

Bāriņtiesas lietas materiālos atrodas sarunas protokols ar /pers. E/, kura iebilst informācijas izpaušanai likumiskajiem pārstāvjiem.

Saskaņā ar /nosaukums E/ pamatskolas informāciju /pers. E/ apmeklē /nosaukums E/pamatskolas 9.klasi. Kopš meitene dzīvo tēva /pers. F/ ģimenē, pašsajūta ļoti uzlabojusies, redzama izaugsme, gan fiziskās veselības, gan mācību ziņā. Pirmo mācību semestri /pers. E/ pabeidza bez nesekmīgiem vērtējumiem, uzvedība laba, draudzīga ar skolasbiedriem, regulāri apmeklē izglītības iestādi, kavējumi tikai slimības dēļ. /pers. B/ interesējas par meitas izaugsmi, apmeklē svētku pasākumus, sapulces, emocionālais kontakts ar meitu ļoti labs.

/nosaukums E/ pamatskola sniedz informāciju par /pers. G/ un /pers. H/, norādot, ka zēni ir fiziski attīstīti atbilstoši vecumposmam, uzvedība pieņemama, kognitīvie procesi "pieklibo". Abiem zēniem problēmas ar jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu apguvi. Šajā mācību gadā zēni daudz vairāk verbāli komunicē ar apkārtējiem, pretēji tam, kā bija iepriekš. /pers. B/ regulāri interesējas par bērnu skolas gaitām, sapulcēm, nepieciešamo skolas vajadzībām.

/pers. F/ 2024.gada 13.marta telefona sarunā ar Bāriņtiesas locekli norādīja, ka /pers. B/ materiāli nepalīdz un nepiedalās meitas aprūpē, jo viņa nestrādā. Ir iesniegti dokumenti Uzturlīdzekļu garantiju fondam. Bērna māte interesējas par meitas skolas gaitām, /pers. E/ brauc ciemos pie mātes. /pers. F/ informē, ka/pers. E/ turpmāk paliks dzīvot viņa aprūpē un uzraudzībā.

Administratīvās lietas materiālos ir 2024.gada 15.marta izdrukas no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, kas apliecina, ka /pers. B/ no 2023.gada aprīļa nesaņem naudas pabalstus, /pers. A/ saņem valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu – 2023.gadā kopā 1509,32 euro.

No Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēmas datiem Bāriņtiesa ir konstatējusi, ka /pers. B/ 2024.gadā nav guvusi ienākumus no algota darba, nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs. /pers. A/ 2024.gadā nav reģistrējies kā nodokļu maksātājs, nav reģistrēti ienākumi.

Sociālās palīdzības administrēšanas informatīvās sistēmas (SOPA) liecina, ka /pers. B/ un /pers. A/ ir sociālā dienesta klienti.

[1.4] Bāriņtiesa 2024.gada 14.martā veica atkārtotu risku novērtēšanu, secinot, ka /pers. B/ un /pers. A/ pastāv augsta līmeņa riski, kas saistīti ar atkarību izraisošo vielu lietošanas ilglaicīgumu, bērnu vardarbības [*sic*] vai pamešanas novārtā gadījumu atkārtošanos, kā arī pamatvajadzību nodrošināšanu. Ņemot vērā minēto, pašlaik nav iespējams /pers. B/ un /pers. A/ atjaunot pārtrauktās bērnu aizgādības tiesības.

[1.5] Bāriņtiesa konstatē, ka pieteicēji algotu darbu nestrādā, nav nodrošinātas pamatvajadzības, pieteicējiem nav sakārtotas un konkrēti zināma dzīves vietas, proti, nav atbilstošas dzīvesvietas bērnu augšanai un attīstībai. Tādējādi māte un tēvs nepilda likumā noteikto pienākumu uzturēt bērnu atbilstoši savām iespējām, kā tas noteikts Civillikuma 179.panta pirmajā, otrajā un trešajā daļā.

[1.6] Bērnu aizgādības tiesības vecākiem 2023.gada martā tika pārtrauktas, jo alkoholisko dzērienu lietošanas rezultātā netika pildīti vecāku pienākumi, bet tikai 2023.gada 5.oktobrī bērnu mātei un tēvam tika veikta depo preparāta ievadīšana. Pieteicējiem ir atkarību pieredze, ko apstiprina arī Nacionālā veselības dienesta, policijas, psihologa sniegtā informācija. Pastāv augsts risks, ka alkoholu saturošu dzērienu ietekmē varētu tikt apgrūtināta ar bērniem saistīto pienākumu veikšana.

[1.7] Vecāku attieksme pret saviem vecāku pienākumiem neliecina par viņu spēju nākotnē ģimenē nodrošināt bērnu pilnvērtīgu attīstību.

Vecākiem ir ilgstoša atkarību pieredze, kā arī atkārtota aizgādības tiesību pārtraukšana – /pers. B/ trīs reizes, /pers. A/ divas reizes. Minētais, neskatoties uz vecāku emocionālo piesaisti bērniem, elementārām zināšanām bērnu aprūpē, ir augsts riska faktors bērnu audzināšanas un aprūpes jautājumos. No lietas materiāliem izriet, ka /pers. E/, esot tēva /pers. F/ aprūpē, uzlabojušās sekmes, redzama izaugsme gan fiziskās veselības, gan mācību ziņā.

Bāriņtiesa secina, ka nav zuduši apstākļi, kuru dēļ vecākiem pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības. Līdz ar to minētās tiesības pieteicējiem nav atjaunojamas.

[2] Pieteicēji vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmuma Nr.1.3./24 atcelšanu. Pieteikumā un tā papildinājumā norādīja turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Pieteicēji ir sapratuši, ka, iespējams, kāda viņu iepriekšējā rīcība nebija bērnu labā. Pieteicēji ir kodējušies pret alkohola lietošanu, apmeklē narkologu, pabeidza apmeklēt psihologa konsultācijas.

[2.2] Pieteicēji dzīvoklī ir pabeiguši remontu. Dzīvoklī ir visas nepieciešamās mēbeles, iekārtas virtuvē, kā arī iekārtota atsevišķa bērnu istaba ar nepieciešamajām mēbelēm bērniem. Bērnistabā ir divstāvu bērnu gulta, ieklāts lamināts. Dzīvoklī ir pieejams arī karstais ūdens, jo ir uzstādīts boilers. Ir veļas mazgājamā mašīna. Brīdī, kad dzīvokli apsekoja Bāriņtiesa, bija plīsusi kanalizācijas caurule, tāpēc labierīcībās bija neliela nekārtība, izlijis ūdens un sakarā ar to tualetes pods nestrādāja. Tā bija tikai parasta sadzīves situācija, kas tika novērsta.

[2.3] Zemnieku saimniecība "/nosaukums B/" solījusi divu-četru nedēļu laikā pieņemt /pers. A/ darbā.

[2.4] /pers. B/ apmeklē SIA "/nosaukums C/" organizētos kursus, mācās specialitātē par sociālo aprūpētāju. Šobrīd /pers. B/ ir meitas /pers. E/ uzturlīdzekļu parāds, kuru pieteicēja sāks dzēst, līdzko iekārtosies darbā. Pēc kursu pabeigšanas paredzēta prakse vienā no medicīniskajām iestādēm. Aprūpētāja amats ir ļoti pieprasīts, tāpēc nebūs grūtību sameklēt darbu.

[2.5] /pers. A/ ir 3.grupas invaliditāte, jo viņš slimo ar cukura diabētu, ir insulīna atkarīgs.

[2.6] Pieteicējiem nav parāda par dzīvokli.

[2.7] Pieteicēji neiebilst tam, ka /pers. E/ dzīvos pie sava tēva, ja viņa to vēlas. Vienlaikus pieteicēji ir gatavi uzņemt viņu savā ģimenē.

[3] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Bāriņtiesa neatzina pieteikumu, pamatojoties uz 2024.gada 15.marta lēmumā Nr.1.3./24 norādītajiem argumentiem. Norādīja turpmāk minētos papildu apsvērumus.

[3.1] Pieņemot lēmumu, Bāriņtiesa vērtēja pieteicēju nonākšanu Bāriņtiesas redzeslokā laikā periodā no 2011.gada līdz 2024.gadam. Nepilngadīgie bērni regulāri bijuši liecinieki alkohola lietošanai un iespējamās emocionālās vardarbības epizodēm. Šāda pieredze bērniem vienmēr ir traumatiska un var būtiski negatīvi ietekmēt bērnu psihoemocionālo attīstību. Bērnu vislabāko interešu aspektā pastāvēja pamatoti iemesli aizgādības tiesību neatjaunošanai un prasības celšanai tiesā aizgādības tiesību atņemšanai.

[3.2] Bāriņtiesa minētajā laika periodā sadarbībā ar /nosaukums D/ novada Pašvaldības policiju, sociālo darbinieku, veikusi 22 ģimenes dzīves apstākļu pārbaudes, no kurām četrās pārbaudēs tika konstatēti atbilstoši dzīves apstākļi, lai tur varētu uzturēties nepilngadīgi bērni, piecās pārbaudēs ģimene darbiniekus nelaida vai vecāki neatradās mājās. Ģimenei vairākkārt tika norādīts par nepiemērotiem sadzīves apstākļiem (regulāru lielu sadzīvisku nekārtību, pastāvošiem augstiem riskiem bērnu drošībai). Ģimene vērtēta un pārbaudīti dzīves apstākļi četrās dzīvesvietās (ģimene bieži maina dzīvesvietu), bet saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.pantā minēto bērniem ir tiesības uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem, pastāvīgu dzīvesvietu.

[3.3] Pieteicēji nepilda Civillikuma 179.panta pirmajā un otrajā daļā noteikto pienākumu gādāt par bērnu uzturēšanu. Bāriņtiesai nav informācijas, no kādiem līdzekļiem vecāki varētu bērniem nodrošināt pārtiku, apģērbu, pamatvajadzības.

Aizbildne /pers. I/ ir norādījusi, ka pieteicēji cenšas bērnu labā, bet šobrīd nevienam no viņiem nav materiālo ienākumu. Viss minētais liek secināt par neviennozīmīgu vecāku attieksmi pret situācijas nopietnību un bērnu drošību un veselību.

[3.4] Labklājības pārvalde identificēja augstu risku līmeni /pers. A/, kuram ir pastiprināti alkohola lietošanas ieradumi, kas apgrūtina bērnu

audzināšanu, aprūpi, izraisa atkarību. Vecākam ir vāja motivācija mainīt situāciju. Abiem vecākiem kā augsts risks tiek minēta iepriekšējā pieredze aizgādības tiesību ierobežošanā.

Vecāki ir vairākas reizes "kodējušies", bet problēmas atkārtojas, līdz ar to pastāv augsti riski ģimenē. Bāriņtiesai nav pārliecības par vecāku turpmāko rīcību, proti, vai bērniem tiks nodrošināti droši un pilnvērtīgi dzīves apstākļi.

[4] Pieteicēju pārstāvis un pieteicēji tiesas sēdē uzturēja pieteikumu uz tajā norādīto argumentu pamata.

[5] Bāriņtiesas pārstāve tiesas sēdē neatzina pieteikumu uz pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādīto argumentu pamata.

[6] Trešā persona /pers. E/ un viņas likumiskais pārstāvis /pers. F/, kā arī trešo personu /pers. G/ un /pers. H/ aizbildne /pers. I/ pauda viedokli, ka pieteicējiem atjaunojamas bērnu aizgādības tiesības. Viedoklis pamatots ar to, ka pieteicēji ir mainījuši savu attieksmi un dzīvesveidu.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Pieteicējiem ar 2023.gada 3.marta Bāriņtiesas koleģiālo lēmumu Nr.1.3./22 pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības, pamatojoties uz Civillikuma 203.panta pirmās daļas 3.punktu. Šo tiesību normu Bāriņtiesa norādīja arī pārsūdzētajā lēmumā, ar kuru pieteicējiem nav atjaunotas bērnu aizgādības tiesības. Minētā tiesību norma paredz, ka aizgādības tiesības vecākam tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa atzīst, ka vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību.

Bērna aprūpe saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu nozīmē bērna uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Savukārt bērna uzraudzība saskaņā ar Civillikuma 177.panta piekto daļu nozīmē rūpes par bērna paša drošību un trešās personas apdraudējuma novēršanu.

Bāriņtiesas 2023.gada 3.marta lēmumā Nr.1.3./22 kā aizgādības tiesību pārtraukšanas faktiskais pamatojums norādīts tas, ka vecāki ilgstoši nerisina savas sociālās problēmas, nav pozitīvas dinamikas ģimenes sociālās situācijas uzlabošanā. Vecāki nav pietiekami motivēti nodrošināt bērniem tādus dzīves apstākļus un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Bāriņtiesa vecākiem bija izvirzījusi uzdevumu risināt alkohola lietošanas problēmas, nodrošināt bērniem regulāru ģimenes ārsta, logopēda un citu nepieciešamo speciālistu apmeklējumu un konsultācijas, uzlabot prasmes un zināšanas bērnu audzināšanā, apmeklējot psihologa konsultācijas, nodrošināt bērniem pastāvīgu dzīvesvietu, pilnvērtīgus dzīves apstākļus, labvēlīgu sociālo vidi.

Ar pārsūdzēto 2024.gada 15.marta lēmumu Nr.1.3./24 Bāriņtiesa konstatēja, ka minētie iemesli aizgādības tiesību pārtraukšanai vēl joprojām pastāv.

[9] Senāts ir norādījis, ka atbilstoši Bāriņtiesu likuma 22.panta trešajai daļai, ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu, ņemot vērā bērna intereses. Tādējādi lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu var atcelt, ja ir zuduši iemesli, kas bija aizgādības tiesību pārtraukšanas pamatā. Ja persona vēršas tiesā un vēlas, lai tai tiek atcelts ar koleģiālo lēmumu noteiktais tiesību ierobežojums, proti, vēlas, lai aizgādības tiesības vairs nebūtu pārtrauktas, tad tiesai atbilstoši iepriekš minētajai tiesību normai ir jāvērtē, vai ir zuduši tie iemesli aizgādības tiesību pārtraukšanai, kas bija koleģiālā lēmuma pieņemšanas pamatā. Tomēr, tā kā koleģiālajam bāriņtiesas lēmumam ir ilgstoša iedarbība, tad tiesai ir jāvērtē, vai arī lietas izskatīšanas laikā tiesā vēl pastāv tie iemesli, kāpēc lēmums tika pieņemts, un vai nav radušies arī jauni bērna tiesību un interešu pārkāpumi vecāka rīcībā, kas ir pamats aizgādības tiesības neatjaunot. Tas nozīmē, ka tiesai ir jāvērtē arī aktuālā situācija lietas izskatīšanas laikā tiesā. Ja iemesli nav zuduši, pieteikums nav apmierināms un lēmums paliek spēkā. Ja iemesli ir zuduši, un nav konstatējami bērna tiesību un interešu citi pārkāpumi vecāka rīcībā, tad bāriņtiesas lēmums ir atceļams. Līdz ar to konkrētās kategorijas lietu īpatnība ir tāda, ka tiesa vērtē, vai ir jāatceļ pārsūdzētais koleģiālais lēmums ne tikai, vērtējot to pamatojumu, kas ir ietverts pārsūdzētajā lēmumā, bet arī izvērtējot aktuālo situāciju lietas izskatīšanas laikā tiesā (sk. *Senāta 2020.gada 8.maija sprieduma lietā Nr.SKA-815/2020 14. un 15.punktu*).

Līdz ar to tiesai jāpārbauda, vai apstākļi, kas bija par pamatu aizgādības tiesību pārtraukšanai, ir zuduši vai joprojām pastāv, vai nav radušies jauni bērnu tiesību un interešu pārkāpumi pieteicēju rīcībā.

[10] Tiesa ņem vērā arī to, ka aizgādības tiesību pārtraukšana vecākam ir pieļaujama tikai īpašos gadījumos, tā ir galējs līdzeklis, ja nav iespējams novērst bērna vislabākajām interesēm nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot vecāka aizgādībā. Tas ir arī izņēmuma līdzeklis, ja citi risinājumi nav iespējami. Respektīvi, aizgādības tiesības ir pārtraucamas tikai tad, ja ir konstatējami Civillikuma 203.panta pirmajā daļā minētie apstākļi bērna tiesību pārkāpšanā un šos pārkāpumus nav iespējams novērst citādi, kā vien pārtraucot vecāka aizgādības tiesības (sk., piemēram, *Senāta 2020.gada 6.aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-923/2020 3.punktu*).

[11] Bāriņtiesa norāda, ka līdz aizgādības tiesību pārtraukšanai pieteicēji savus vecāku pienākumus nepildīja alkoholisko dzērienu lietošanas rezultātā un ka joprojām pastāv augsts risks, ka šāda rīcība atkārtosies. Minēto secinājumu Bāriņtiesa izdarījusi, ņemot vērā, ka pieteicējiem ir ilgstoša atkarību pieredze, kā arī to, ka pieteicēji ir kavējušies ar depo preparāta ievadīšanu.

Tiesas vērtējumā minētie Bāriņtiesas apsvērumi nepamato aizgādības tiesību pārtraukšanas saglabāšanu pieteicējiem.

Lietas materiālos nav pierādījumu, ka Bāriņtiesa kopš 2023.gada 3.marta lēmuma pieņemšanas būtu konstatējusi, ka pieteicēji lieto alkoholu. To, ka šādi fakti netika konstatēti, tiesas sēdē atzina arī Bāriņtiesas pārstāve. Kopš Bāriņtiesas 2023.gada 3.marta lēmuma pieņemšanas pieteicēju rīcībā nav konstatētas arī citas negatīvas izpausmes, kas raksturīgas pārmērīgai alkohola lietošanai – ģimenes skandāli, alkohola reibumā izdarīti administratīvie pārkāpumi u.tml.

Par labu tam, ka pieteicēji ir mainījuši savus paradumus, liecina /nosaukums D/novada Labklājības pārvaldes 2024.gada 12.marta atzinums, kurā norādīts, ka pieteicēji apmeklē narkologa konsultācijas, savukārt 2024.gada 15.februāra testēšanas pārskatos par nodotām CDT asins analīzēm rezultātu novērtējumā novirzes no normas nav konstatētas. Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju CDT metodi izmanto hroniska alkoholisma atklāšanai (sk. *https://www.egl.lv/faili/testi/6017.pdf*). Tiesa apzinās, ka minētais tests nav pilnīgi drošs pierādījums par pieteicēju alkohola atturību visā strīdus periodā, jo CDT normalizējas 2-4 nedēļas pēc alkohola lietošanas pārtraukšanas. Vienlaikus minētais pierādījums liecina par labu pieteicēju argumentācijai, ka viņi ir mainījuši savus paradumus.

Tas, ka pieteicējiem tikai 2023.gada 5.oktobrī ievadīts depo preparāts alkohola problēmu risināšanai, ko pierāda lietā esošās Rīgas psihiatrijas un

narkoloģijas centra Narkoloģiskās palīdzības dienesta izziņas, nav vērtējams par sliktu pieteicējiem, pretēji tam, kā to vērtēja Bāriņtiesa. Tiesa atzīmē, ka pieteicējiem netika izvirzīts uzdevums atkarības problēmas risināt tieši šādā veidā, t.i., ar depo preparāta ievadīšanu. Tādēļ tas fakts, ka pieteicēji ir vērsušies pēc šāda veida palīdzības, ir vērtējams tikai kā pozitīvs apstāklis kopsakarā ar to, ka lietā nav informācijas par alkohola lietošanas faktiem strīdus periodā.

Arī tiesas sēdē sniegtos pieteicēju paskaidrojumus, ka pašlaik viņi veiksmīgi risina alkohola atkarības problēmu, tiesa vērtē kā ticamus. Tiesa nekonstatē, ka pieteicēju paskaidrojumi būtu pretrunīgi vai izvairīgi. Pieteicējs /pers. A/ cita starp paskaidroja un izteica nožēlu, ka iepriekšējā dzīvesveida dēļ viņam radušās veselības problēmas. Minētais pieteicēja paskaidrojums tiesas vērtējumā liecina, ka viņš apzinās situācijas nopietnību.

To, ka pieteicēji pēdējā laikā ievēro alkohola atturību, tiesas sēdē apstiprināja arī /pers. F/ un /pers. I/. Tiesai nav pamata apšaubīt šo paskaidrojumu patiesumu.

Tiesa secina, ka šobrīd alkohola lietošana nepastāv kā apstāklis, kuru Bāriņtiesas pārstāve tiesas sēdē raksturoja kā galveno bērnu aizgādības tiesību neatjaunošanas pieteicējiem pamatu. Proti, konkrētajā situācijā ir pietiekami pierādījumi, ka nav konstatējama alkohola lietošana kā būtisks risks bērnu pamešanai novārtā, kā arī ir pietiekamas norādes, ka pieteicēju apņemšanās turpināt risināt šo problēmu ir noturīga.

[12] Pieteicēji kopš Bāriņtiesas 2023.gada 3.marta lēmuma pieņemšanas ir uzlabojuši sadzīves apstākļus /adrese A/, ko ir konstatējusi arī Bāriņtiesa, vienlaikus tomēr atzīmējot vairākus trūkumus. Tiesa, novērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, konstatē, ka kopš pārsūdzētā Bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmuma pieņemšanas pieteicēji turpinājuši veikt uzlabojumus dzīvoklī, ko apstiprina tiesai iesniegtie fotoattēli. Saskaņā ar Bāriņtiesas 2024.gada 12.marta apskatē konstatēto dzīvoklī remonts nebija pabeigts, cita starp nebija saskrūvēta bērnu gulta, nebija izremontēta tualete. No tiesai iesniegtajiem fotoattēliem izriet, ka minētie Bāriņtiesas konstatētie trūkumi vēlāk tika novērsti, t.i., fotoattēlos redzama saskrūvēta gulta un izremontēta tualete. Kopumā lietas materiālos esošie pierādījumi liecina, ka apstākļi dzīvoklī ir piemēroti bērnu dzīvošanai tajā.

[13] Tiesa konstatē, ka /nosaukums E/ pamatskolas, kurā mācās /pers. E/un kurā pirmsskolas izglītību iegūst /pers. G/ un /pers. H/, sniegtā informācija liecina, ka vecāki interesējas par bērnu skolas gaitām. Ģimenes ārstes sniegtā informācija liecina, ka vecāki ar bērniem apmeklē ārstu pēc vajadzības.

Tiesas vērtējumā pieteicēju mantiskais stāvoklis pats par sevi nevar būt pamats bērnu aizgādības tiesību neatjaunošanai. Vienlaikus tiesa konstatē, ka pieteicēji ir iesnieguši tiesai pierādījumus, no kuriem izriet, ka pieteicēji ir apņēmušies uzlabot savu mantisko stāvokli – /pers. B/ ir pabeigusi mācību kursus, apgūstot sociālās aprūpētājas specialitāti un gatavojas uzsākt mācību praksi. /pers. A/ paskaidroja, ka vēlas uzsākt darba attiecības zemnieku saimniecībā "/nosaukums B/" un iesniedza dokumentus, kas apstiprina, ka Nodarbinātības valsts aģentūras komisija apstiprināja minētās zemnieku saimniecības iesniegto pieteikumu par vienas darba vietas personām ar invaliditāti nodarbinātības pasākumu, kas tiek finansēts no Eiropas Sociālā fonda Plus finanšu līdzekļiem.

[14] Bērnu tiesību aizsardzības likuma 20.panta trešā daļa noteic, ka bērnam tiek dota iespēja tikt uzklausītam jebkādās ar viņu saistītās iztiesāšanas vai administratīvās procedūrās vai nu tieši, vai ar sava likumīgā pārstāvja vai attiecīgas institūcijas starpniecību.

Izvērtējot sarunu ar bērniem protokolus, bērnu likumisko pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē, arī /pers. E/ tiesas sēdē sniegto paskaidrojumu, tiesa secina, ka /pers. G/ un /pers. H/ir ciešas un tuvas attiecības ar vecākiem. Tāpat arī /pers. E/ attiecības ar māti ir tuvas.

[15] Apkopojot minētos argumentus, tiesa secina, ka Bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmums Nr.1.3./24 ir atceļams kā nepamatots.

[16] Tā kā pieteicēji ar tiesneša lēmumu atbrīvoti no valsts nodevas samaksas, bet pieteikums tiek apmierināts, valsts nodeva 30 *euro* apmērā ir piedzenama no atbildētāja, kā to nosaka Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā un otrā daļa. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt pilnībā /pers. A/ pieteikumu un atcelt no pieņemšanas dienas /nosaukums D/ novada bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmumu Nr.1.3./24 daļā, ar kuru /pers. A/ neatjaunotas /pers. G/ un /pers. H/ aizgādības tiesības;

apmierināt pilnībā /pers. B/ pieteikumu un atcelt no pieņemšanas dienas /nosaukums D/novada bāriņtiesas 2024.gada 15.marta lēmumu Nr.1.3./24 daļā, ar kuru /pers. B/ neatjaunotas /pers. E/, /pers. G/ un /pers. H/ aizgādības tiesības;

piespriest no /nosaukums D/novada pašvaldības par labu valsts budžetam valsts nodevu 30 *euro*, kas atlīdzināma no administratīvajā lietā pieaicinātās iestādes /nosaukums D/ novada bāriņtiesas budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota